

”Utan Röda Korsets besök hade jag blivit galen”

Tiden i Migrationsverkets förvar ska vara så kort så möjligt. Max Al-Jashaami, 25, blev kvar i sex månader. Besöken från Röda Korsets frivilliggrupp fick honom att stå ut.

UTAN DEM HADE jag blivit galen, säger Max Al-Jashaami. Stängsel med taggtråd, höga murar mot omvärlden och låsta dörrar. Migrationsverkets förvar används för att säkerställa att en person är tillgänglig så att ett beslut om avvisning eller utvisning kan genomföras.

– Jag satt sex månader som i ett fängelse. Jag hade inte begått något brott och visste inte när jag skulle släppas. Jag visste inte vad som skulle hända eller hur länge jag skulle vänta. Jag som människa blir galen av att sitta inne och sitta stilla. Jag älskar att träffa nya människor, promenera och cykla. Jag blev sjuk av att vara där, det var mycket svårt, säger Max.

Han tillbringade ett halvår på avdelning 2 på Migrationsverkets förvar i Märsta. Varje

”MÅNGA ÄR OROLIGA FÖR VAD SOM SKA HÄNDA OCH FÖR HUR FRAMTIDEN SER UT.”

Eric Röst, volontär

dag var en väntan, från Migrationsverkets sida på att han skulle återvända till Irak och från hans sida på att han skulle släppas fri.

– Jag levde inte. Jag bara väntade på att livet skulle börja.

UTANFÖR STOD SOMMAREN i full blom. Men dörrarna var låsta och han tilläts bara vistas på den asfalterade rastgården 1,5 timme per dag. Inne på avdelning 2 var väggarna kala och aktiviteterna få. Dagarna gick oändligt långsamt och livet passerade förbi någonstans där utanför murarna.

– Det var en hemsk, fruktansvärd period. Till slut ville jag ingenting, jag ville inte äta, jag vände på dygnet och jag blev deprimerad och orolig. Jag vill bara glömma den tiden i mitt liv.

Max har snälla ögon, ett fast handslag och solglasögon i pannan. Han ler mycket och skrattar ofta. Men när han berättar om flykten från Irak förändras tonläget.

Det var våren 2003 och amerikanska militärstyrkor hade just invaderat Irak. Huvudstaden Bagdad anfalls med flyg och missiler. Familjen Al-Jashaami flydde för livet och lämnade allt bakom sig.

Vägen hit var lång och de levde i Jordanien, Dubai och Turkiet innan de slutligen nådde Sverige 2014.

– Här kände vi oss äntligen trygga, säger Max.

NU BOR HAN tillsammans med mamma, pappa och bröder i en lägenhet i en stockholmsförort. Han har svenskt körkort, jobbar på kafé och drömmer om att bli skådespelare.

Men trots att resten av familjen har uppehållstillstånd har Max fått negativa besked från Migrationsverket.

– Efter tre avslag kallades jag till polisen. De körde mig till ett förvar i väntan på utvisning. Jag var rädd och förstod inte vad som skulle hända.

Han erbjöds en biljett till hem Irak. För Max var det totalt otänkbart, för honom är Sverige hemma och Irak ett otryggt och farligt land. Bilden stöds av bland annat Svenska ambassaden i Bagdad som menar att →

Eric, Max och Tove träffades på förvaret när Max satt inlåst. Nu ses de för första gången utanför murarna.

säkerhetsläget i Irak fortfarande präglas av höga våldsnivåer och regelbundna terrorattentat.

– Jag kan inte åka tillbaka. Där finns ingen säkerhet. Min familj finns här, min framtid finns här.

Så Max nekade och blev sittande på avdelning 2 i sex månader.

– Hade jag inte fått ta emot besök hade jag blivit galen på riktigt.

SEDAN 1997 HAR frivilliga från Röda Korset regelbundet besökt människor som frihetsberövats på Migrationsverkets förvar i Sverige. Syftet är att motverka isolering, erbjuda medmänskligt stöd och lindra effekterna av vistelsen vid förvaret.

Volontärerna Tove Kopperdal, 30, som också är ny ordförande för Röda Korsets Ungdomsförbund och Eric Röst, 29, besöker förvarstagna en dag i veckan. De minns båda när de träffade Max.

– Vi spelade backgammon och jag minns att du stack ut. Du verkade så lugn och avslappnad, säger Eric.

– Jag var lugn, men jag hade mycket ont inuti, säger Max.

Stämningen på förvaret avdelning 2 kan vara allt annat än lugn. Här trängs 40 personer på liten yta och omsättningen på människor är stor, vissa stannar bara några dagar innan de utvisas, andra stannar i månader.

– Vi möter alla sorters känslor. Många är ledsna, frustrerade och arga. Några har självmordstankar. Ofta är vår roll att bara finnas där och lyssna, säger Tove.

När vi lyssnar på frustrationen och ilskan övergår ofta känslorna i ett slags lugn, säger Eric.

RÖDA KORSETS FÖRVARSBESÖK

Röda Korset besöker frihetsberövade människor över hela världen.

Främsta syftet är att se till att människor behandlas väl.

I vissa länder kan våra besök betyda skillnaden mellan liv och död.

I Sverige har frivilliga från Röda Korset besökt människor på Migrationsverkets förvar sedan 1997.

Fokus är att bryta isolering och visa medmänskligt stöd.

Så här tycker Röda Korset:

- Förvar får endast ske som sista utväg.
- Alternativa åtgärder måste alltid undersökas.
- Omständigheter i varje enskilt fall måste beaktas vid beslut om förvar.
- Förvar av utsatta grupper som till exempel barn måste undvikas.

”JAG LÄR MIG MYCKET VARJE GÅNG, OM MÄNNISKOR, VÄRLDEN OCH MIG SJÄLV.”

Tove Kopperdal, volontär

De har tillsammans besökt förvarstagna i flera år. De kommunicerar på svenska, engelska och har lärt sig mängder av hälsningsfraser på världens alla språk.

– Men lika ofta kommunicerar vi utan ord. Det kan vara genom en stöttande hand på en axel eller genom att sitta bredvid varandra och skratta åt samma film. Det är också ett möte som kan betyda jättemycket för någon, säger Eric.

ERIC OCH TOVE lyssnar, pratar, fördriver tiden och utgör ett välkommet avbrott i den annars så monotona tristessen.

– Ofta blir samtalen på förvaret väldigt ärliga och sanna. Det blir väldigt verkliga möten som ger mig väldigt mycket. Man möts verkligen och ofta känner jag mig fylld av energi när jag går därifrån, säger Eric.

– Jag lär mig väldigt mycket varje gång, om både människor, världen och mig själv, säger Tove.

För många människor som sitter i förvar är förvirringen och frustrationen stor. Eric och Tove träffar varje vecka människor fyllda av frågor.

– Många är oroliga för vad som ska hända

och för hur framtiden ser ut, säger Eric.

– Vi kan prata, lyssna och vara ett medmänskligt stöd, men vi kan inte påverka ärendet. Det kan väcka frustration hos en del, medan andra verkligen vill prata om sin situation och uttrycker stor tacksamhet över att någon lyssnar, säger Tove.

Trots att det är lagligt att hålla en person i förvar i upp till 12 månader finns mycket forskning som visar på ohälsan det skapar.

– Forskningen är tydlig. För migranten är stor osäkerhet förknippad ett frihetsberövande och många känner oro för framtiden. Tidigare trauman kopplade till migranternas personliga bakgrund spelar också avgörande roll, säger Maite Zamacona, sakkunnig på Röda Korset.

MAX MINNS TYDLIGT när han släpptes från förvaret. Det var den 26 september 2016. Det var eftermiddag. Det var sol.

– Jag ringde pappa från bussen och han bara skrattade när han hörde att jag var ute.

Under sex månader var Max tvungen att regelbundet besöka polisstationen för att förvissa dem om att han inte gått under jorden.

I oktober ska han åter öppna sitt ärende och lämna in en ny ansökan till Migrationsverket.

– Jag hade allting innan kriget. Vi bodde i en stor villa, mina föräldrar arbetade, jag var lycklig. Jag älskar Irak, men kriget förstörde mitt land och idag är det inte säkert. Därför vill jag bygga mitt liv här.

– Jag vill skaffa egen familj och jobba. Jag vill vara fri, säger han. 🌐

TEXT: **KARIN HEROU**

FOTO: **GUSTAV GRÄLL**

FAKTA / FÖRVAR

Migrationsverket

övertog förvarsverksamheten från polisen år 1997.

Bakgrunden var att ett frihetsberövande med stöd av Utlänningslagen ansågs vara av mer civil prägel, och inte relaterad till polisiär eller straffande verksamhet.

Totalt hade Migrationsverket 357 förvarsplatser vid utgången av 2016. Dessa finns i Åstorp, Källered, Flen, Märsta och Gävle.

Förvaret i Märsta. Här tillbringade Max ett halvår av sitt liv.

FOTO: MARIE SPÄRREUS

Beslut om förvar fattas av Migrationsverket, Polismyndigheten eller en domstol.

Förvar används främst för att säkerställa att en person är tillgänglig så att ett

beslut om avvisning eller utvisning kan genomföras.

Hur en person som hålls i förvar ska behandlas regleras av utlänningslagen.

KÄLLA: MIGRATIONSVERKET

BLI VOLONTÄR!

Vill du engagera dig som volontär och bli förvarsbesökare? Skicka ett mejl till info@redcross.se så tar vi kontakt med dig!

Bra egenskaper

om du vill bli förvarsbesökare:

- Inkännande
- Flexibel
- God lyssnare
- Kunna fokusera på att vara här och nu
- Lugn och trygg

HALLÅ DÄR...

FOTO: RÖDA KORSET

Maite Zamacona.

MAITE ZAMACONA, sakkunnig på Röda Korset.

Varför jobbar Röda Korset med besök på förvar?

– Att sitta i förvar är tufft. Vi erbjuder medmänskligt stöd, samtal och aktiviteter för att motverka isolering och göra det lättare för dem

som vistas där. Vid våra besök kan vi också få reda på om personer har behov av stöd i det enskilda ärendet. Då kan vi hänvisa till våra rådgivare som kan hjälpa till.

”Våra besök kan betyda skillnaden mellan liv och död.”

Behandlas man väl i förvaret?

– Ja, generellt gör man det, men syftet med våra besök är även att bidra till att de förvarstagnas rättigheter och skydd säkerställs.

Röda Korset jobbar väl med fängelsebesök på många ställen runtom i världen?

– Ja, vår organisation har under lång tid arbetat för att förbättra förhållandena för människor som frihetsberövats. Tack vare våra grundprinciper, att vi är neutrala och opartiska, kan vi besöka människor i förvar och fängelser över hela världen. I många länder kan våra besök betyda skillnaden mellan liv och död.

Vilken är skillnaden mellan Sverige och andra länder?

– I Sverige är förvar ett administrativt frihetsberövande. Det är Migrationsverket och inte polisen som har ansvaret. Lokalerna är utformade så att de liknar Migrationsverkets mottagningenheter. I många andra länder sätts förvarstagna i fängelse och det är polisen som har ansvaret.

Vad betyder besöken?

– Vi vet att det betyder mycket att bli sedd och lyssnad på av våra frivilliga. Det är många förvarstagna som känner till Röda Korset från sina hemländer och som känner förtroende för oss. Detta gör att de förvarstagna kan ha lättare att dela med sig av hur de upplever situationen inom förvaret och förhållandena där. 🌐

TEXT: **KARIN HEROU**